

מסורת הש"ס

(א) כתובות קי: (גדרים לו) ב"ב קמז, ט) (גדרים לו: ושי"ג, א) [מס' בלה], (ד) [בס"א: גורס], ט) [גברג אלפס איתא ר' יהושע], (ו) שנויות טו:, י) ס"א ל"ג, ט) שבת קמז:, טז) [ע"י ריב"ש בתשובה צ"ב גירס' הנכונה], י) אולי צ"ל ופלטו הארז, ט) [צ"ל אחר ד"ה שכל], ט) [ועתפריש"י שבת קדז: ד"ה כשהדבש ובפירש"י ב"מ לת. ד"ה הדבש מאריך קלת ע"ש],

גליון הש"ס

^{גמ' למהרמ"ר דיני, בי אדם אין צדיק, ע"י שבת זה ע"ב מוס' ד"ה ארבעה ודנשות הרא"מ פרשה ב:}

הגהות הגר"א

[א] גמ' א"י הלכה. נמחק מינה א"ז: [ב] שם הלך מוס' נמחק מינה אלא וי"ב הפליג לא גרים לה:

לעזי רש"י

מלג"ץ. פצעים.

מוסף רש"י

שדעתו קצרה. כמו עתק וקפדן. עינו רעה בעלז ושל אחרים (ושב"ם ג"ב קסח:). והאיכא שבתות וימים טובים. ש"ס לו מנות ומנות שחי מהלקין לעניים מערב שבת לערב שבת, אלא כשמואל אתא קרא לאשמעינן, ובינה ר' יהושע קאמר לה (שם קסח:), שינוי וסת. אפילו לטובה (כתובות קי:), חוק, כמו עני שכל ימות החול אוכל פת חרינה וכשנת אוכל בשר. ה"ג תחלת חול, ממון כך מתחיל לחלות, ואית דגריס חול' מעיס (בי"ב שם), וברוקק בה. ואח"כ לוחש (שבתות טו:), שם שמים. והכא קאמר כי אני ה' רופאך (שם). סך ואח"כ ממשמש. דקסבר בחול ממשמש ואח"כ סך (שבת קמח:). מדביש. מחמץ (שבת קסד:). ילא טעם דובשנו והחמץ, אשמל"ר בלע"ז, כמו (איוז לא) ובכל מצואתי משרש, מעקר שרשיה וכמו (קהלת יב) עד לא יתכן חבל הכסף, יפתחו רחוקות ענותיה (בי"ח לח:),

שדעתו קצרה. משים ללבו כל דאגות חזירו ודואג על כל מה שעמיד לבה עליו: **רחבה**. ואינו משים ללבו דאגה כל כך. ל"א דעמו קצרה רגזן: **והא איכא צנחנות וימים טובים**. שאין לך עני בישראל שאין לו מעדנים: **שנוי וספ**. משנה וסת ואוכל יותר שאינו רגיל לאכול היינו תחילת חולי מעיים לפיכך אפילו צנחנות ויו"ט רעים לו: ה"ג **הקורא שיר השירים ועושה אותו כמין זמר**. שקורא צנגינה אחרת שאינו נקוד צה ועושה אותה כמין שיר אע"פ שמשיר השירים הוא ועיקרו שיר אסור לעשותו כמין שיר אלא בקריאתו: **הקורא פסוק צנים המשפאות בלא זמנו**. צמים על יינו עושה שחיקותיו בדברי תורה וקורא פסוקים בקול רם לשחק צהם צני המשתה אצל אס אומרו צומנו על המשתה כגון שהוא יוס טוץ ונוטל כוס צידו ואומר עליו דברי הגדה ופסוקים מענינו של יוס מביא טובה לעולם: **וצרוק**. שכן דרך מלחשים לרקק קודם הלחש ואסור להזכיר פסוק על הלחישה. ויש לחשים שדרך לרקק אחריהם ואומר אותן בלשון לעז ומזכירין להם שם בלשון לעז וא"ל רבי דמותר דאין אסור אלא לוחש אחר הרקיקה דגראה שמוכיר השם על הרקיקה ועוד לא נאסר אלא בלשון הקודש אצל בלעז לא: **אפילו נגע צרעם**. אפילו לוחש (אחרי האץ) קרא דלית ציה שם שמים על הרקיקה שקורא נגע צרעת כי תהיה באלם והוצא אל הכהן (ויקרא יג) לשם רפואה אין לו חלק לעולם הבא: **ואפילו ויקרא אל משה**. שאין צו לא חולי ולא נגע דאין ראוי ללחשו על המכה ואין מזכירו לשם רפואה אלא כסבור הוא להנצל צוכות דצרי תורה שהוא הזכיר אסור ללוחשו: **וממשמשין נמעיים**. של חולה בשבת ואין צנך משום רפואה דסיכה איתקש לשמיה: **ללוחשין על נחשים ועל עקרצים בשבת**. בשביל שלא יזיקו ואין צנך

שדעתו קצרה. משים ללבו כל דאגות חזירו ודואג על כל מה שעמיד לבה עליו: **רחבה**. ואינו משים ללבו דאגה כל כך. ל"א דעמו קצרה רגזן: **והא איכא צנחנות וימים טובים**. שאין לך עני בישראל שאין לו מעדנים: **שנוי וספ**. משנה וסת ואוכל יותר שאינו רגיל לאכול

שדעתו קצרה וטוב לב משתה תמיד זה שדעתו רחבה ^ה ואמר ר' יהושע בן לוי כל ימי עני רעים והאיכא שבתות וימים טובים כדשמואל ^ו דאמר שמואל שינוי וסת תחלת חולי מעיים תנו רבנן ^ז הקורא פסוק של שיר השירים ועושה אותו כמין זמר והקורא פסוק בבית משתאות בלא זמנו מביא רעה לעולם מפני שהתורה חוגרת שק ועומדת לפני הקב"ה ואומרת לפניו רבונו של עולם עשאוני בניך ככנור שמנגנין בו לצים ^ח אמר לה בתי בשעה שאוכלין ושותין במה יתעסקו אמרה לפניו רבונו של עולם אם בעלי מקרא הן יעסקו בתורה ובנביאים ובכתובים אם בעלי משנה הן יעסקו במשנה בהלכות ובהגדות ואם בעלי תלמוד הן יעסקו בהלכות פסח בפסח בהלכות עצרת בעצרת בהלכות חג בחג העיד רבי שמעון בן אלעזר משום רבי ^ט שמעון בן חנניא כל הקורא פסוק בזמנו מביא טובה לעולם שנאמר יודבר בעתו מה טוב: ^א והלוחש על המכה וכו': ^ב אמר ר' יוחנן יבזרוקק בה לפי שאין מזכירין שם שמים על הרקיקה איתמר רב אמר אפילו נגע צרעת ר' חנינא אמר אפילו ויקרא אל משה תנו רבנן סכין וממשמשין בבני מעיים בשבת יולוחשין לחישת נחשים ועקרבים בשבת יומעבירין כלי על גב העין בשבת אמר רשב"ג ^ג הבמה דברים אמורים בכלי הניטל אבל בכלי שאינו ניטל אסור ואין שואלין בדבר שדים בשבת רבי יוסי אומר אף בחול אסור אמר רב הונא [א] ^ד (אין) הלכה כר' יוסי ואף רבי יוסי לא אמרה אלא משום סכנה כי הא דרב יצחק בר יוסף דאיבלע בארזא ואתעביד ליה ניסא פקע ארזא ופלמיה ^ה ת"ר סכין יוממשמשין בבני מעיים

חלק פרק אחד עשר סנהדרין

משום צידה: **כלי על העין**. שכן דרך ליתן כלי מתכות על העין כדי לקרר העין. א"ר כגון שעושין לאדם שחם בעינו מקיפים עינו בטבעת: **כלי הניטל**. כגון מפתח סכין וטבעת: **בדבר שדים**. שכן עושין כשאוצדין שוס דבר שואלין צמעשה שדים והם מגידים להם ואסור לעשות בשבת משום ממלאו חפץך (ישעיה נח): **אף בחול אסור**. לשאול שדים כדמפרש לקמן משום סכנה: **כי הא דרב יצחק**. היה שואל צמעשה שדים ובקש השד להזיקו ונעשה לו נס ^ו ובלעז הארו: **סך ואחר כך ממשמש**. הוי שנוי דבחול דרך לממשמש ואח"כ לסוך: **שרי שמן**. יש מעשה שדים ששואלין על ידי שמן וקרי להו שרי שמן והיינו שרי צוהן. ויש ששואלין בשפופרת של ציה וקרי להו שרי ציאים: **אלא שמכזין**. לכן נמנעו מלשאלו צהן: **לוחשים על שמן שכלי**. אותן העושין מעשה שדים דרך ללחוש על שמן שכלי ואין דרך ללחוש על שמן שציד שאינו מועיל לפיכך אדם יכול לסוך על ידו משמן שציד ואין לחוש שמה נעשה צו מעשה שדים ואין צו סכנת השד: **שף**. סך שמן צפניו: **למחין**. אצבצועות מלג"ץ: **זיקא דחמם**. רוח של אותו שד ששמו חמם אני רואה צפניך שאחזקך: **חמה עזה יש בעולם**. על עצמו היה אומר שכעס עליו המקוס והכציד חוליו: **שכל זמן שהייתי רואה אס רני שאין יינו מחמין וכו'**. כלומר שהיתה הכלחה בכל מעשיו: **אמרטי קבל רני אס עולמו**. כל שכרו: **רואה רני בלעז**. ושכרו משממר להבא לךך אני שמח: ^ז **מדציש**. מתקלקל ונעשה ללול מחמת חמימות: **כלוס חסרסי**. שאתה אומר אני קובל עונותי: **שגלגל חמה בעולם הוה**. ולא לעתיד שמאורות מתחדשות: **חניצין יסורין**. שמכפרין עליך: ^{גס}

בשבת ובכלבר שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחול היכי עביד רבי חמא ברבי חנינא אמר סך ואחר כך ממשמש רבי יוחנן אמר ^ה סך וממשמש בבת אחת תנו רבנן שרי שמן ושרי ביצים מותרין לשאול בהן [ב] ^ט אלא מפני שמכזבין לוחשין על שמן שבכלי ואין לוחשין על שמן שביד לפיכך סכין משמן שביד ואין סכין משמן שבכלי רב יצחק בר שמואל בר מרתא איקלע לההוא אושפיזא אייתי ליה מישחא במנא שף נפקן ליה צימחי באפיה נפק לשוק חזייתה ההיא איתתא אמרה זיקא דחמת קא חזינא הכא עבדא ליה מלתא ואיתסי אמר ליה ר' אבא לרבה בר מרי כתיב ”כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רופאך וכי מאחר שלא שם רפואה למה אמר ליה הכי אמר ר' יוחנן מקרא זה מעצמו נדרש שנאמר ויאמר אם שמוע תשמע לקול ה' אלהיך אם תשמע לא אשים ואם לא תשמע אשים אעפ"כ כי אני ה' רופאך אמר רבה בר בר חנה כשחלה ר' אליעזר נכנסו תלמידיו לבקרו אמר להן חמה עזה יש בעולם התחילו הן בוכין ורבי עקיבא משחק אמרו לו למה אתה משחק אמר להן וכי מפני מה אתם בוכים אמרו לו אפשר ספר תורה שרוי בצער ולא נבכה אמר להן לכך אני משחק כל זמן שאני רואה רבי שאין יינו מחמין ואין פשתנו לוקה ואין שמונו מבאיש ואין דובשנו מדביש אמרתי שמא חם ושלום קיבל רבי עולמו ועכשיו שאני רואה רבי בצער אני שמח אמר לו עקיבא כלום חיסרתי מן התורה כולה אמר לו ”לימדתנו רבינו ^ב כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחמא ת"ר כשחלה ר' אליעזר נכנסו ארבעה זקנים לבקרו ר' טרפון ור' יהושע ור' אלעזר בן עזריה ור' עקיבא נענה ר' טרפון ואמר טוב אתה לישראל מטיפה של גשמים שטיפה של גשמים בעולם הזה ורבי בעולם הזה ובעולם הבא נענה ר' יהושע ואמר טוב אתה לישראל יותר מגלגל חמה שגלגל חמה בעולם הזה ורבי בעולם הזה ובעולם הבא נענה רבי אלעזר בן עזריה ואמר טוב אתה לישראל יותר מאב ואם שאב ואם בעולם הזה ורבי בעולם הזה ובעולם הבא נענה רבי עקיבא ואמר חביבין יסורין אמר להם סמכוני ואשמעה דברי עקיבא תלמידי שאמר חביבין יסורין אמר לו עקיבא זו מזין לך אמר מקרא אני דורש ^ד בן שתים עשרה שנה מנשה במלכו וחמשים וחמש שנה מלך בירושלים [וגו'] ויעש הרע בעיני ה' וכתוב ^{גס}

קא.

<div></div>	<div>עין משפט<div>גר מצוה</div></div>
בא א מיי פ"א מהל' עכ"ס הלכה יב סמג עשין ד טו"ע י"ד ס' קעט סעיף ח:	
בב ב מיי שם טו"ע שם ועיין ברי"מ:	
בג ג מיי שם הלכה יא וסמג שם טו"ע שם סעיף ו טו"ע א"ח ס' שכת סעיף מה ונזכר אלפס עוד במכילתין דף רעו. וגם סמוך לסוף פכ"ב בשבת סט: :	
בר ד ה טו"ע א"ח ס' שכת סעיף מו ונזכר אלפס שם:	
בה ו טו"ע י"ד ס' קעט סף טז ונזכר אלפס שם:	
בו ז ח מיי פ"א מהל' שכת הלכה מח סמג לאין פה טו"ע א"ח ס' שכת סעיף ב:	

- ¹ שמוחה לאיש במענה פיו ודבר בפתו מזה טוב: משלי טו כג
- ² ויאמר אם שמוע תשמע לקול יי אלהיך והישר בעיניו תעשה והאונת למצותיו ושמרת כל חקיו כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך כי אני יי שמות טו כו רפאך:
- ³ כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחמא: קהלת ז כ
- ⁴ בן שתים עשרה שנה מנשה בקלכו ויחמשים וחמש שנה מלך בירושלם ושמם אמו חפצי בה: מלכים ב כא א